

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXII. — Wydana i rozesłana dnia 21. maja 1891.

(Zawiera Nr. 62.)

62.

**Rozporządzenie ministerstwa
spraw wewnętrznych, minister-
stwa skarbu, ministerstwa handlu
i ministerstwa obrony krajowej,
w porozumieniu z c. i k. wspólnem
ministerstwem wojny z dnia 17.
maja 1891,**

**którem wydają się przepisy w przedmiocie sprze-
daży prochu.**

Na zasadzie artykułu XVI. patentu cesarskiego z dnia 31. marca 1853 (Dz. u. p. Nr. 90), tyczącego się zniesienia monopolu saletry z zatrzymaniem monopolu prochu strzeleckiego, wydają się w przedmiocie sprzedaży prochu, o ile nią nie zajmują się bezpośrednio zakłady lub organa administracyjne wojskowe, następujące przepisy:

§. 1.

Do sprzedawania prochu, przez który rozumieją się wszelkie wyroby, przedmiotem monopolu pro-

chu będące, uprawnione są jedynie te osoby, które posiadają do tego pozwolenie.

§. 2.

Pomiędzy sprzedawcami prochu rozróżnia się drobnych sprzedawców od hurtownych.

Drobnymi sprzedawcami są ci, którym wolno zbywać proch jedynie konsumentom, hurtownymi sprzedawcami ci, którzy mogą tylko wydawać proch drobnym sprzedawcom, upoważnionym do pobierania go od nich.

Sprzedawcom hurtownym może być udzielone pozwolenie także do drobnej sprzedaży jeżeli o to proszą.

§. 3.

Pozwolenia do sprzedawania prochu udziela w porozumieniu z właściwą Władzą administracyjną I. instancyi ten Skład materiałów artylerji (filialny), od którego ubiegający się o pozwolenie zamierza proch pobierać.

Jeżeli proch ma być pobierany za pośrednictwem sprzedawcy hurtownego, właściwym do udzielania pozwolenia na drobną sprzedaż prochu jest ten Skład materiałów artylerji (filialny), od którego pobiera go hurtowny sprzedawca.

§. 4.

Pozwolenia do sprzedawania prochu udzielone być mogą tylko takim osobom własnowolnym, które zasługują na zaufanie i rozporządzają stosownemi lokalami do sprzedawania w nich i zachowywania prochu.

§. 5.

Celem uzyskania pozwolenia ubiegający się o nie winien podać prośbę do właściwego Składu materiałów artylerji (filialnego) (§. 3).

W prośbie tej ubiegający się o pozwolenie wykazać ma wiek swój i podać, w którym miejscu chce uprawnienie swoje wykonywać, czy chciałby trudnić się hurtowną czy drobną sprzedażą, czyli też jedną i drugą, tudzież, gdzie życzy sobie pobierać proch i w jakiej za każdym razem największej ilości a wreszcie jakie lokale mają być przeznaczone do sprzedawania w nich i do zachowywania prochu.

Gdy chodzi o sprzedaż hurtowną, Skład materiałów artylerji (filialny) posyła podanie do wspólnego ministerstwa wojny. Ministerstwo to, jeżeli zaprowadzenie zamierzonej sprzedaży hurtownej uzna za niedopuszczalne, uwiadomi o tem ubiegającego się o pozwolenie za pośrednictwem Składu materiałów artylerji (filialnego).

Gdy chodzi o drobną sprzedaż, a Skład materiałów artylerji (filialny) uzna w ogólności udzielenie pozwolenia dla propowanego miejsca za niedopuszczalne, uwiadomi o niedopuszczalności prośby, ubiegającego się o pozwolenie, któremu wolno odwołać się w ciągu dni 14 do komendy brygady artylerji nad Składem przełożonej (do dyrektora artylerji, dyrektora arsenału artylerji), a gdyby to było bezskutecznem, również w przeciągu dni 14 do wspólnego ministerstwa wojny.

§. 6.

Jeżeli zaś organa administracji wojskowej uznają udzielenie pozwolenia w ogólności za dopuszczalne, posyłają podanie do właściwej Władzy administracyjnej I. instancyi, która w miejscach, gdzie istnieją rządowe Władze bezpieczeństwa, winna się z niemi porozumieć.

Jeżeli ubiegający się o pozwolenie nie jest własnowolnym, lub jeżeli Władza administracyjna nie uznaje go za zasługującego na zaufanie, winna odesłać prośbę Składowi materiałów artylerji (filialnemu) do odrzucenia.

W przeciwnym razie, gdy chodzi o sprzedaż, w której największa ilość prochu na składzie wynosić ma przeszło 15 kilogramów, lub o magazyn pro-

chu, Władza administracyjna I. instancyi zarządza pertraktacją komisijną na miejscu, w której reprezentant gminy i ubiegający się o pozwolenie mają uczestniczyć i o której uwiadomić należy sąsiadów, ażeby mogli czynić zarzuty. Gdy chodzi o magazyn prochu, przyzwać należy do pertraktacji komisyjnej reprezentanta administracji wojskowej.

Gdy zamierzone jest założenie magazynu prochu, ubiegający się o pozwolenie winien dołączyć do prośby lub przynieść na pertraktację komisijną rysunki, za pomocą których możnaby rozpoznać sytuację, miejsce, na którym ma stanąć magazyn i rodzaj budowli.

Pertraktacją komisijną trzeba ile możności połączyć z pertraktacją tyczącą się podania o pozwolenie do wystawienia budynku.

Gdy chodzi o sprzedaż, w której największa ilość prochu na składzie wynosić ma nie więcej jak 15 kilogramów, nie zarządza się pertraktacją komisijną.

Jeżeli ma zajść zmiana tylko w osobie sprzedawcy prochu, a lokale przeznaczone do sprzedawania w nich i zachowywania prochu, tudzież ilość największa prochu na składzie nie mają uleść żadnej zmianie, można odstąpić od badania komisijnego.

§. 7

Budynki, w których odbywać się ma sprzedaż hurtowna prochu, jakoteż magazyny prochu powinny być ile możności odosobnione.

Co do budynków takich trzeba mieć na względzie ilość prochu, odległość miejsca, które ma być wybrane, od przedmiotów sąsiednich w razie eksplozyi zagrożonych i stosunki miejscowe. Przedmioty sąsiednie zagrożone dzielą się pod względem rozciągłości niebezpieczeństwa na dwie klasy.

Do I. klasy należą: budynki ubiegającego się o pozwolenie nie należące do zakładu lub magazynu, tudzież budynki zamieszkałe, których posiadacze dali na piśmie zezwolenie, nakoniec ulice i drogi mało używane.

Do II. klasy należą: wszystkie inne domy zamieszkałe i zagrożone budynki, budowle i zakłady, koleje żelazne, drogi wodne, gościńce rządowe, krajowe, powiatowe i konkurencyjne, tudzież drogi bardzo używane, w ogólności te przedmioty, względnie których nieszczęście przybrać może większe rozmiary.

Odległość najmniejszą sprzedaży hurtownej prochu jakoteż magazynów od rzeczonych przedmiotów zagrożonych ustanawia się jak następuje:

1. Dla ilości aż do 100 kilogramów prochu, od wszystkich przedmiotów I. i II. klasy 100 metrów;

2. dla ilości nad 100 aż do 500 kilogramów prochu, od przedmiotów I. klasy 100, od przedmiotów II. klasy 200 metrów;

3. dla ilości nad 500 aż do 2500 kilogramów prochu od przedmiotów I. klasy 200, od przedmiotów II. klasy 350 metrów;

4. dla ilości nad 2500 aż do 10.000 kilogramów prochu, od przedmiotów I. klasy 450, od przedmiotów II. klasy 750 metrów.

Gdy stosunki naziomu są szczególnie pomyślne, można też odległości te zmniejszyć.

Do założenia magazynu prochu na więcej niż 10.000 kilogramów prochu potrzebne jest oddzielne zezwolenie wspólnego ministerstwa wojny, które wydane będzie w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych.

§. 8.

Magazyny prochu, mieszczące w sobie aż do 100 kilogramów prochu, mogą być zrobione z prostych, szczelnie spojonych, suchych ścian deszczkowych, ze wszystkich stron, z wyjątkiem tej gdzie są drzwi, otoczonych i nakrytych warstwą piasku lub ziemi z kamieni oczyszczonej na 1 metr grubą, drzwi zaś znajdować się mają po tej stronie, która w razie wybuchu najmniej byłaby zagrożona. Większe magazyny powinny być zbudowane z lekkiego drzewa i tekturą dachową lub podobnym lekkim materiałem nakryte.

Kamieni używać wolno tylko do fundamentów, części składowych metalowych tylko na okucia do drzwi i okien, na zamknięcia i według okoliczności na piorunochrony.

Gdy nie można obejść się bez użycia części żelaznych wewnątrz magazynów, części te powinny być ile możności osłonięte drzewem, albo powleczone płótnem, skórą itp. lub pomalowane farbą olejną, którą trzeba częściej odnawiać. Należy przestrzegać, żeby w takich konstrukcyach metalowych, mianowicie zaś co się tyczy rurki i trzpienia zamknięć, tarcie żelaza o żelazo nie miało miejsca. W tym celu pomiędzy powierzchniami ocierającymi się o siebie umieścić należy blaszkę cynkową, albo jedna z tych części zrobiona być powinna z miedzi, bronzu lub mosiądzu.

Czy potrzebne są piorunochrony zdecydować należy na pertraktacji komisyjnej, stosując się w tej

mierze do przepisów o piorunochronach dla wojskowych magazynów prochu i amunicji.

Dach, jakoteż ściany, jeżeli mają być otynkowane, powinny być powleczone zawsze tylko jasną farbą. Wiązania drewniane, które łatwo mogłyby zapalić się od iskier, uczynić należy mniej zapalnymi przez powleczenie ich stosownem pokostem lub impregnowanie.

Gdyby magazyn prochu nie był od strony zagrożonych przedmiotów sąsiednich zakryty osłonami naturalnymi (gruntem falistym, ścianami wawozu, gęstym lasem itp.), usypać należy wał z ziemi, sięgający aż po szczyt dachu. Szerokość korony wału wynosić powinna najmniej 1 metr a podnóże osłaniającej masy ziemi powinno być najmniej o 1 metr oddalone od ściany zewnętrznej magazynu. Skosy powinny być odarnione. Dla magazynów na 100 aż do 1000 kilogramów prochu dostatecznym będzie wał ziemny we wszystkich tych miejscach gdzie i o ile przedmioty sąsiednie nie są zagrożone, 0.5 metra szerokości w koronie mający i na 0.5 metra u podnóża skosu oddalony od magazynu.

Oslona z zwietrzałych skał, gruzów lub murów nie jest dozwolona.

Otwory powietrzne magazynów powinny być odpowiednio zabezpieczone.

Na ułatwienia może ze względu na stosunki zezwolić komenda brygady artylerji (§. 5) w porozumieniu z Władzą administracyjną krajową.

§. 9.

Jeżeli ubiegający się o pozwolenie na drobną sprzedaż prochu, nie zamierza utrzymywać magazynu prochu, największa ilość zapasu prochu, której pobieranie ma onemuż być dozwolone, nie może przenosić 30 kilogramów. Z tych najwięcej 15 kilogramów pozwala się trzymać w lokalu sprzedaży; reszta powinna być złożoną w innym lokalu.

W przypadku przewidzianym w ustępie poprzedzającym można odstąpić od warunku co do odosobnienia lokarów, w których proch jest sprzedawany i zachowywany, od innych budynków zamieszkałych.

§. 10.

Jeżeli nie będą uczynione żadne zarzuty, ani przeciwko położeniu i jakości budynku, w którym proch ma być sprzedawany lub przeciw położeniu i jakości budynku przeznaczzonego na magazyn prochu, ani też przeciw największej ilości prochu, która ma być złożona w lokalu sprzedaży i po za jego

obróbą w tym samym domu, lub w magazynie, Skład materiałów artylerji (filialny) w porozumieniu z Władzą administracyjną wydaje pozwolenie pisemne i za pośrednictwem Władzy administracyjnej uwiadania o tem gminę i sąsiadów granicznych. W razie przeciwnym odmawia się pozwolenia.

§. 11.

Przeciwko udzieleniu pozwolenia służy gminie i sąsiadom granicznym, którzy przez zaprowadzenie sprzedaży lub magazynu prochu poczytują się za zagrożonych, przeciwko zaś odmówieniu pozwolenia służy ubiegającemu się o pozwolenie prawo odwołania się w terminie 14dniowym do komendy brygady artylerji (§. 5), która rozstrzyga w porozumieniu z Władzą administracyjną krajową.

Przeciwko temu ostatniemu orzeczeniu można odwołać się w takim samym terminie do wspólnego ministerstwa wojny, które decyduje w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych.

§. 12.

Pozwolenie do sprzedawania prochu (§. 1) nie może być udzielone osobie posiadającej już konsens na sprzedaż środków rozsadzających, których dotyczy się rozporządzenie ministeryalne z dnia 2. lipca 1877 (Dz. u. p. Nr. 68).

§. 13.

Z upoważnienia do sprzedawania prochu wynika tylko prawo osobiste, które Władza nadająca może według okoliczności odebrać i którego też uprawniony zrzec się może, którego jednak nie można ani odziedziczyć, ani zastawić, ani też w inny sposób na drugiego opłatnie lub nieopłatnie przenieść. Jednakże przy nadawaniu tego uprawnienia w przypadkach na względy zasługujących baczyć się będzie na dziedziców sprzedawcy prochu.

Sprzedawcom prochu nie wolno przerwać sprzedaży według upodobania i są obowiązani sprzedawać go jeszcze przez ośm tygodni licząc od dnia wypowiedzenia pozwolenia.

§. 14.

Sprzedawcy nie wolno ani sprzedawać lub zachowywać prochu w innych miejscach, ani też mieć kiedykolwiek w każdym z osobna lokalu na za-

chowywanie prochu przeznaczonym większych zapasów nad te, które w danym mu na sprzedaż prochu pozwoleniu są wyrażone.

Do każdej zamierzonej zmiany w lokalach na zachowywanie i do sprzedawania prochu przeznaczonych, tudzież do każdego zamierzonego powiększenia ilości największej prochu jaką sprzedawca ma zawsze utrzymywać, potrzebne jest nowe pozwolenie. W przypadkach takich stosują się odpowiednio §§. 3 i 5 aż do 11.

§. 15.

Sprzedawcy prochu są upoważnieni udawać się osobiście lub przez pełnomocników do posiadaczy kopalń i kamieniołomów, do przedsiębiorstw budownictwa itp. po zamówienia na proch do rozsadzania, jednakże próbek prochu nie wolno im w takich razach ze sobą wozić.

§. 16.

Pozwolenie na sprzedaż prochu i taryfa cen urzędownie ustanowiona powinny być w lokalu sprzedaży widzialnie dla wszystkich wywieszone, od wszelkiego uszkodzenia lub zbrukania zabezpieczone i nie wolno sprzedawcy zmienić taryfy pod żadnym pozorem.

Nie wolno sprzedawać prochu ani drożej, ani taniej niż taryfa przepisuje.

§. 17.

Sprzedawcy prochu, którym pobierać wolno proch tylko ze składów każdemu wyznaczonych, powinni starać się zachowywać go jak najlepiej i wydawać go kupującym w takim stanie w jakim go otrzymali.

Wszelkie przeinaczanie przedmiotów monopolu, np. mieszanie rozmaitych gatunków prochu ze sobą, przesiewanie prochu, dodawanie innych materiałów, tudzież sprzedawanie prochu co do jakości posputego jest sprzedawcom prochu zakazane.

§. 18.

Do zachowywania prochu w lokalu sprzedaży i w drugim miejscu, jeżeli drobnemu sprzedawcy pozwolono w niem go trzymać, wybierać należy strony jak najbardziej zacienione i bezpieczne. Pzetywory podpalowe i strzelające, przedmioty zapalne lub wybuchające umieszczać należy jak najdalej od prochu.

Drobni sprzedawcy obowiązani są gatunki prochu znajdujące się w lokalu sprzedaży, a które nie są im w puszkach blaszanych lub kartonach dostarczane i muszą być wydawane konsumentom w pierwotnym opakowaniu, podzielić na mniejsze ilości wynoszące nie więcej jak po jednym kilogramie i każdą taką część zachowywać w osobnej puszcze dającej się szczelnie zamknąć.

Zapasy prochu grupować należy w taki sposób, żeby nigdy więcej jak trzy kilogramy prochu nie stały w tem samym miejscu lokalu i żeby miejsca te były jak najbardziej oddalone od siebie i ile możliwości bezpieczne.

§. 19.

Przy wszelkich czynnościach z prochem zachowywać należy jak największą ostrożność i posiadacz pozwolenia może zlecać je tylko osobom wypróbowanym i zasługującym na zaufanie.

Ciężarki przeznaczone do ważenia prochu, tudzież narzędzia i wszelkie przedmioty przeznaczone do czynności z naczyniami lub w naczyniach, w których proch jest zapakowany itp. nie powinny być z żelaza, ani mieć części składowych żelaznych.

Zamiast żelaza używać należy miedzi, bronzu lub mosiądzu.

W szczególności do otwierania i zamykania naczyń proch zawierających używać wolno narzędzi wyłącznie drewnianych lub miedzianych.

Beczki i paki prochem napełnionych nie wolno przewracać, toczyć lub suwać, ani też obracać około punktu oparcia, owszem trzeba je zawsze z wielką ostrożnością dźwigać, a beczki przenosić na noszach do prochu przeznaczonych.

Naczynia proch zawierające podnosić należy i stawiać zawsze z największą ostrożnością i chronić je należy troskliwie od trącenia jakoteż unikać wszelkiej takiej czynności, która by wystawiła proch na trącenie lub gwałtowne ciśnienie.

Gdyby się proch wysypał, przyczynę tego należy zbadać i usunąć a rozsypany proch starannie znieść i stosownie do okoliczności uprzątnąć.

Proch czarny, niezdatny do użytku, uczynić należy nieszkodliwym przez wyługowanie wodą.

W miejscach czynności beczki i paki z prochem stawia się wiekiem do góry na płachtach; gdy jest ziemia miękka, na deskach, płachtami nakrytych.

Przed otwarciem takiego naczynia trzeba wszystkie części jego powierzchni zewnętrznej pęzłem szczeciniowym z pyłu oczyścić.

Zabierając się do zamknięcia, oczyścić należy jak najstaranniej wszystkie części naczyń z pyłu prochowego jeżeli się wcisnął. Naczynia, które służyły do zachowywania prochu i nie mają już być do tego używane, trzeba przed oddaniem do składu lub na inny użytek gruntownie oczyścić z przylegających szczątków prochu a to w miarę potrzeby przez wytarcie lub wymycie.

§. 20.

Wewnątrz i zewnątrz magazynu prochu panować musi najściślejszy porządek i jak największa czystość.

Zachowywanie w magazynach prochu przetworów podpałowych i strzelających, przedmiotów zapalnych i wybuchających jest zasadowo zakazane.

Proch umieszczać należy w magazynach gatunkami, w taki sposób, żeby naczynia nie mogły żadną miarą przewrócić się lub spaść, zesunąć się lub stoczyć.

Naczyń nie można piętrzyć jedno na drugim wyżej niż na to z zupełnem bezpieczeństwem pozwala wytrzymałość ścian tychże naczyń.

Gdy proch jest zapakowany w beczkach, stawia się zwyczajnie trzy a tylko wyjątkowo, w braku miejsca, cztery beczki jedną na drugiej.

Przy wykonywaniu robót w magazynach prochu osobom do tego przeznaczonym nie wolno mieć przy sobie przedmiotów ogień wzniciających.

Palenie tytoniu i w ogóle czynności grożące pożarem są surowo zakazane, zarówno w magazynach jak i w ich pobliżu.

W stosownych miejscach okolicznych wystawić należy osobne tablice z ostrzeżeniami ten zakaz zawierającymi.

Do prac w magazynie używać należy pod stosownym dozorem tylko tylu robotników ilu niezbędnie potrzeba i nikomu zresztą nie należy pozwalać wchodzić do magazynu.

Robotnicy powinni być silni i wchodząc do magazynu powinni równie jak każda inna osoba tamże się udająca, wdziewać obuwie pilśniowe, którego dostateczna ilość powinna być zawsze w zapasie.

Beczki i paki z prochem przed złożeniem ich w magazynie oczyścić należy dokładnie z piasku, pyłu itp.

Ile możliwości wystrzegać się należy wchodzenia do magazynów nocą. Gdy zaś trzeba udać się do nich ze światłem, do przyświecania wolno wносить tylko latarnie bezpieczeństwa, jednakże używanie do nich nafty za materiał oświetlający jest zakazane.

Gdy około magazynu lub w magazynie, w którym proch się znajduje, mają być wykonane jakieś roboty lub naprawy, trzeba zwyczajnie wprzód wynosić proch z budynku. Gdy zaś idzie tylko o jakiś przedmiot, który łatwiej niż proch i bez wzniesienia niebezpieczeństwa można wynieść z magazynu, przedmiot ten należy zrobić lub naprawić poza obrębem niebezpiecznego miejsca.

§. 21.

Pod względem poboru prochu z magazynów skarbowych, jakoteż zaopatrywania się w proch przez sprzedawców, pod względem pakowania rozmaitych przedmiotów monopolu, ich transportu, tudzież, o ile już paragrafy poprzedzające nie zawierają odnośnych przepisów, pod względem składania prochu w lokalach sprzedaży i magazynach, wreszcie pod względem postępowania w nich, Władza wojskowa uwiadamiać będzie zawsze piśmiennie sprzedawców prochu o wydanych w tej mierze zarządzeniach i sprzedawcy winni stosować się do nich ściśle. W szczególności co się tyczy transportu prochu kolejami żelaznymi trzymać się należy obowiązujących pod tym względem przepisów ruchu kolejowego i bezpieczeństwa.

§. 22.

Dozór nad wykonaniem postanowień rozporządzenia niniejszego porucza się pod względem bezpie-

czeństwa Władzom administracyjnym I. instancji i Władzom policyjnym rządowym, które winny działać w prozumieniu ze Składami materiałów artylerii (filialnemi) pod względem interesów monopolu, Władzom administracji wojskowej i organom zarządu skarbowego.

Do wykonania odnośnych czynności urzędowych Skład materiałów artylerii (filialny) może też w każdym z osobna przypadku zażądać od Władzy administracyjnej lub od Władzy policyjnej rządowej pomocy żandarmerii lub rządowej straży bezpieczeństwa.

§. 23.

Wykroczenia przeciwko rozporządzeniu niniejszemu, o ile do nich nie stosują się postanowienia ustawy karnej powszechnej lub ustawy karnej o przestępstwach skarbowych karać będą Władze administracyjne w myśl rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. września 1857 (Dz. u. p. Nr. 198).

O wyrokach sprzedawcę prochu na karę skazujących uwiadamiać należy właściwy Skład materiałów artylerii (filialny).

§. 24.

Z wprowadzeniem w wykonanie niniejszego rozporządzenia uchylają się §§. 10 i 11 rozporządzenia ministeryalnego z dnia 31. marca 1853 (Dz. u. p. Nr. 91), zawierającego postanowienia szczegółowe co do wyrobu i sprzedaży prochu strzeleckiego.

Taaffe r. w.

Bacquehem r. w.

Welsersheimb r. w.

Steinbach r. w.